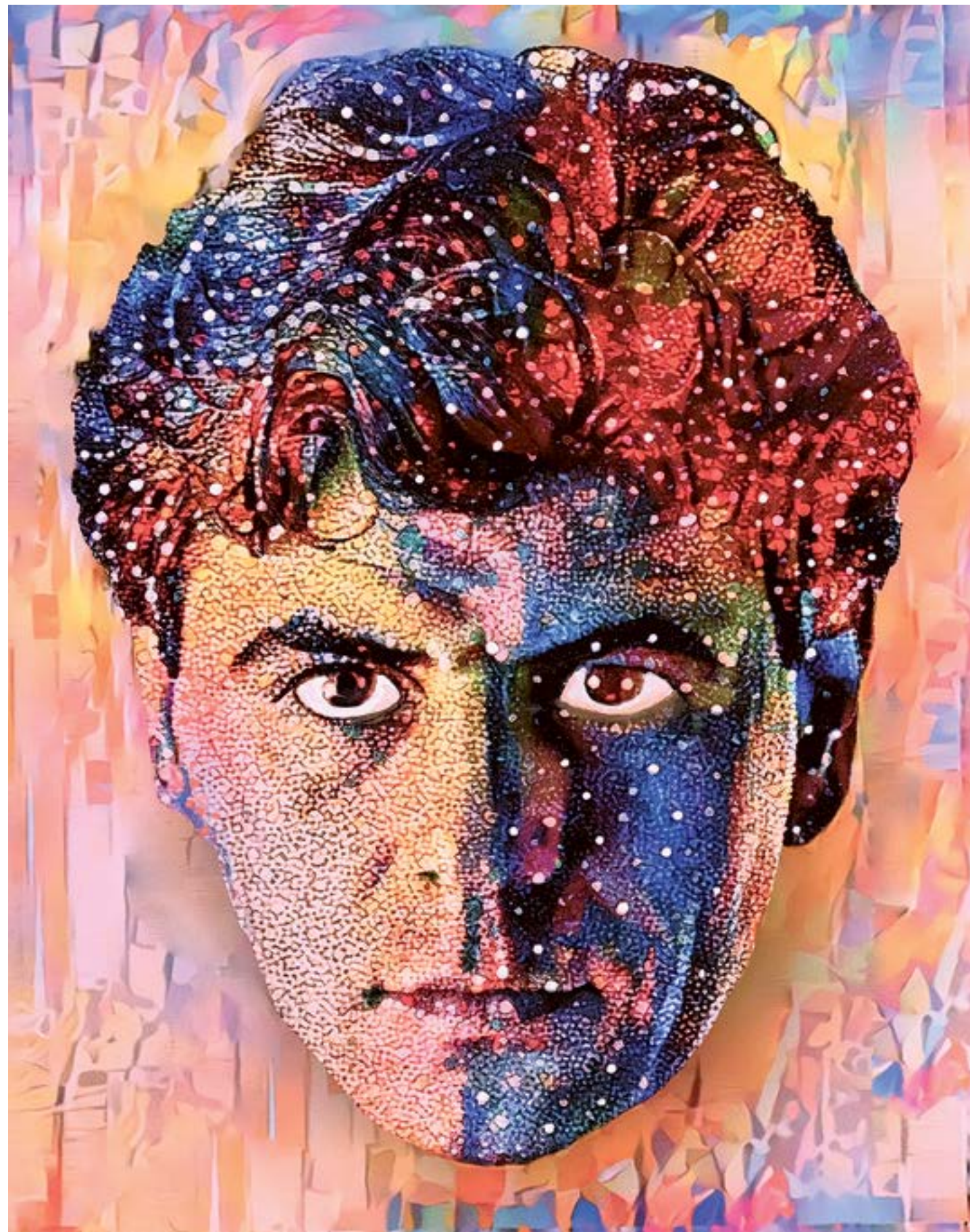

Ο Φίλιππος Τσιάρας βάζει τελεία στην ποπ αρτ

Επισκεφθήκαμε τον
Ελληνοαμερικανό καλλιτέχνη
στο διαμέρισμά του
στη Νέα Υόρκη και είδαμε
τα νέα του πορτρέτα με
επιδραστικές φυσιογνωμίες,
τις οποίες
όλοι αναγνωρίζουμε.

Του Σάκη Ιωαννίδη

↑ Αυτοπροσωπογραφία του καλλιτέχνη

Μια μυρωδιά από πιπερόριζα ερχόταν μέσα από το διαμέρισμά του στο Financial District, κοντά στο Σημείο Μηδέν. Ο Φίλιππος Τσιάρας ήταν στην κουζίνα και ετοιμάζε μια από τις περίφημες συνταγές του, όταν με υποδέχτηκε στο σπίτι του στη Νέα Υόρκη, ένα loft που μοιάζει περισσότερο με μια μικρή γκαλερί, γεμάτο από τα δικά του έργα, αλλά και πίνακες του Άντι Γουόρχολ και του Πάμπλο Πικάσο.

Είχαν περάσει περίπου δέκα χρόνια από την τελευταία μας συνάντηση. Ο Τσιάρας ήταν προσκεκλημένος του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης για τη μεγάλη αναδρομική του έκθεση «Εξωπραγματικό» και εγώ κοιτούσα για πρώτη φορά τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες του «Οικογενειακού Άλμπουμ», με τον λεπτό, ημίγυμνο, μελαχρινό Ελληνοαμερικανό να ποζάρει σε στάση δισκοβόλου στην αυλή του πατρικού του, μαζί με τις θείες και

άλλους Έλληνες συγγενείς γύρω του. «Νομίζω ότι η ελληνικότητά μου είναι μέσα σχεδόν σε όλες μου τις δουλειές», μου λέει ενώ προσθέτει λίγη τρούφα στη συνταγή του.

Χαμογελαστός και ευδιάθετος, ντυμένος με ένα σκούρο σπορ πουκάμισο με σηκωμένα μανίκια και ασορτί μοκασίνια, ανοίγει ένα μπουκάλι λευκό κρασί. «Δεν υπάρχει κάτι πιο “ελληνικό” από το “Οικογενειακό Άλμπουμ”. Αντίθετα με άλλους καλλιτέχνες που

έχουν διάφορα θέματα με την καταγωγή τους, εγώ πιστεύω ότι το να είσαι Έλληνας είναι δύναμη. Η ιστορία είναι τεράστια, αυτό που κουβαλάμε στους ώμους μας είναι μαζί φτερά και βάρος, εξαρτάται πώς το βλέπει κανείς».

ΤΡΑΜΠ ΚΑΙ ΠΟΥΤΙΝ ΑΓΚΑΛΙΑ

Πριν καθίσουμε στο τραπέζι, ο Φίλιππος Τσιάρας μου δείχνει τη νέα του δουλειά, η οποία είναι και η πιο

«αμερικανική» του. Πρόκειται για μια σειρά πορτρέτων, τα λεγόμενα «Dot Pop Portraits», που παρουσίασε πριν από λίγους μήνες σε ατομική του έκθεση στη Νέα Υόρκη. Απεικονίζουν γνωστά πρόσωπα, από τη Μέριλιν Μονρόε και τη Μαρία Κάλλας μέχρι τον Στιβ Τζομπς, τον Λουκά Σαμαρά και βέβαια τον Ντόναλντ Τραμπ, τον οποίο έχει ζωγραφίσει μαζί με τον Βλαντίμιρ Πούτιν σε έναν σιαμαίο, οριζόντιο εναγκαλισμό. «Αν έβαζα τον θά είχε μια εύκολη πολιτική ερμηνεία. Τώρα ο καθένας το κρίνει όπως θέλει, μοιάζουν με ντουέτο», μου λέει.

Τα πορτρέτα του έχουν κι άλλα ντουέτα, όπως τη Μαρία Κάλλας με την Τζάκι Ωνάση, και αν ο συνδυασμός σας φαίνεται τολμηρός, σκεφτείτε ότι το όλο πρότζεκτ ξεκίνησε ακόμα πιο αυταρχικά, από την απεικόνιση δικτατόρων. «Σκέφτηκα στην αρχή να κάνω τα πορτρέτα των πιο τρομερών ανθρώπων του κόσμου και ξεκίνησα από τον Μάο», λέει ο Τσιάρας πίνοντας μια γουλιά κρασί. Έπειτα συνέχισε με τον Στάλιν, αλλά όταν έφτασε στον Χίτλερ, κάτι έσπασε μέσα του. «Έπαιρνα μια αρνητική ενέργεια και διερωτήθηκα γιατί να αναδείξω ανθρώπους που σκότωσαν τόσο πολλούς. Αποφάσισα λοιπόν να φτιάξω τα πορτρέτα ανθρώπων που είχαν μια περίπλοκη, σύνθετη ζωή».

ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ

Περίπλοκη, έως έναν βαθμό, ήταν και η πορεία του Τσιάρρα στον κόσμο της τέχνης. Γεννημένος το 1952 στο Νιου Χαμσάιρ, με πατέρα εξόριστο αντάρτη και καπετάνιο του Άρη Βελουχιώτη, αριστερό στο μυαλό, αλλά καπιταλιστή στην καρδιά, όπως λέει ο ίδιος.

Σπούδασε Συγκριτική Λογοτεχνία και Μουσική στο Πανεπιστήμιο Άμχερστ και ήταν συμφοιτητής και φίλος με τους Αντώνη Σαμαρά και Γιώργο Παπανδρέου. Ο Τσιάρρας μπήκε στην τέχνη μέσω της ποίησης, μεταφράζοντας Καρυωτάκη και Ρίτσο, και μάλιστα κερδίζοντας βραβείο της Αμερικανικής Ακαδημίας Τεχνών για τη δική του ποιητική συλλογή. Η φωτογραφία του άνοιξε έναν δρόμο για τη δημιουργία και την κατασκευή της εικόνας. Θήτευσε πλάι στον Λουκά Σαμαρά, με τον οποίο διατηρεί μια

↑ Ο Φίλιππος Τσιάρρας στο ατελιέ του.

δυνατή φιλία, παρά τις «σφαλιάρες» που έφαγε από τον μέντορά του όσο έψαχνε τον προσωπικό του δρόμο, σε μια περίοδο που η ποπ αρτ και ο Άντι Γουόρχολ μεσουρανούσαν.

Αυτό με κάνει να ρωτήσω τον Τσιάρρα σχετικά με τα πορτρέτα του και την επίδραση του Γουόρχολ πάνω του. «Τα τελευταία δέκα με δεκαπέντε χρόνια συλλέγω και ο ίδιος έργα τέχνης και έχω αρκετούς πίνακες του Γουόρχολ, όπως τη σειρά πορτρέτων του Μάο. Ζω λοιπόν με αυτές τις εικόνες αρκετό καιρό και από την άλλη τα χρωματιστά στιγμάτα, οι τελείες, είναι ένα σημαντικό στοιχείο για μένα, υπάρχει στο έργο μου χρόνια, είναι ένας τρόπος αφήγησης του χώρου. Ο Σαμαράς επίσης χρησιμοποίησε τις τελείες, όπως κι άλλοι καλλιτέχνες, οπότε συνδύασα αυτές τις δύο επιρροές. Έφτιαξα αυτά τα πορτρέτα όπως οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι έκαναν μωσαϊκά. Αποτελούνται από εκατομμύρια τελείες ζωγραφισμένες με το χέρι», σημειώνει

και μου λέει ότι προγραμματίζει την παρουσίασή τους σε Ελλάδα και Ισπανία.

Ορίστε πάλι πώς παρεισφρεί η ελληνικότητα, σκέφτομαι, αλλά, πριν προλάβω να το πω, ο Φίλιππος Τσιάρρας μου εξηγεί ότι η προεργασία τους ξεκινά με μια ψηφιακή επεξεργασία που περιλαμβάνει και τα παλιά του έργα. Με άλλα λόγια, είναι σαν τα πορτρέτα να «γεννιούνται» από την πρότερη δουλειά του καλλιτέχνη. «Πριν από τρεις δεκαετίες, ξεκίνησα με τους πειραματισμούς στον σκοτεινό θάλαμο. Στην εποχή μας, με τη βοήθεια των νέων μέσων, προσπαθώ να κάνω μια νέα ερμηνεία του πορτρέτου», τονίζει.

Οι νέες ερμηνείες, οι πειραματισμοί, η εναλλαγή των υλικών και της τεχνολογίας δεν είναι ξένα για τον Ελληνοαμερικανικό καλλιτέχνη. Στην πορεία του καταπίεστη, εκτός από τη φωτογραφία, και με την κεραμική, έφτιαξε γλυπτά από φυσικό γυαλί και χαλκό, ασχολείται με τη ζωγραφική και τα εικαστικά. Η πολυπραγμοσύνη του

οφείλεται και πάλι, λέει, στη συνεργασία του με τον Σαμαρά. «Στις αρχές του '80, βγήκαν ορισμένοι νέοι καλλιτέχνες που χρησιμοποιούσαν μια ποικιλία εκφραστικών μέσων. Επειδή δεν υπήρξα εγκλωβισμένος σε στερεότυπα ακαδημαϊκών καλλιτεχνικών σπουδών, είχα την ελευθερία να ερμηνεύσω τι είναι τέχνη με τον δικό μου τρόπο. Αν μου ζητούσε να σχεδιάσω μια πόρτα, θα έβρισκα τον τρόπο να την κάνω ενδιαφέρουσα. Δεν με ενδιέφερε με τι υλικό θα δούλευα, αρκεί να άφηνα το στίγμα μου. Εμπορικά ίσως είναι προτιμότερο να κάνεις το ίδιο και να το βελτιώνεις, αλλά για την πνευματική σου εξέλιξη, ως καλλιτέχνης, πρέπει να ανακαλύπτεις συνεχώς νέους δρόμους».

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Καθισμένοι, με τους πίνακές του γύρω μας, τον ρωτάω για την άποψή του σχετικά με το εμπόριο της σύγχρονης τέχνης, καθώς και ο ίδιος, ως

«Η Ελλάδα χρειάζεται σταθερότητα, μια κυβέρνηση φιλική στις επιχειρήσεις, και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με ελαφρύτερη φορολογία».

συμβουλευτεί τις μεγάλες γκαλερί για να είναι σίγουρος, και αυτό είναι πρόβλημα», σημειώνει.

Τον ρωτάω για την Ελλάδα, την οποία επισκέφτηκε για πρώτη φορά το 1977 με μια υποτροφία. Τότε γνώρισε την γκαλερί Bernier/Eliades, που διοργάνωσε την πρώτη του έκθεση στην Αθήνα, ενώ ο Αλέξανδρος Ιόλας έκανε ένα μεγάλο πάρτι προς τιμήν του. Από τότε κάνει συχνά το υπερατλαντικό ταξίδι προς την Ελλάδα. Δεν παραλείπει να επισκέπτεται την αγαπημένη του γειτονιά, το Κολωνάκι, και να παρακολουθεί την ελληνική επικαιρότητα. «Η Ελλάδα χρειάζεται σταθερότητα, μια κυβέρνηση φιλική στις επιχειρήσεις, και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με ελαφρύτερη φορολογία. Αν οι φόροι είναι λογικοί, τότε όλοι πληρώνουν και δεν μπαίνουν στον κόπο να κλέψουν. Νομίζω πως η νέα κυβέρνηση έχει δώσει την αίσθηση στους ανθρώπους που ζουν στο εξωτερικό ότι η οικονομία της Ελλάδας σταθεροποιείται», σημειώνει. Ο ίδιος πάντως δεν διστάζει να επενδύσει και με συνεργάτες του ετοιμάζουν πολυτελείς Art Villas στη Λευκάδα. Οι πιο ποπ δουλειές του, όπως τα πορτρέτα και οι παλαιότερες ποπ ερμηνείες του Παρθενώνα, θα φιλοξενηθούν σε ένα ανακαινισμένο νεοκλασικό που στεγάζει ένα ξενοδοχείο στο κέντρο της Αθήνας.

Το 1981, ο Τσιάρρας συμμετείχε σε μια ομαδική έκθεση μαζί με περίπου πενήντα καλλιτέχνες, ανάμεσα στους οποίους ήταν ο Κιθ Χέρινγκ και ο Ζαν Μισέλ Μπασκί. Το θυμάται διότι το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης αγόρασε τότε το δικό του έργο. «Παλιότερα, οι ίδιοι οι επιμελητές των μουσείων θα έβγαζαν και θα έβρισκαν το επόμενο κομμάτι της συλλογής τους. Τώρα πηγαίνουν στις γκαλερί, για να δουν τι υπάρχει στην αγορά. Ο διευθυντής ενός μουσείου σύγχρονης τέχνης φοβάται σήμερα να κάνει μόνος του μια επιλογή, πρέπει να

Και τι λέει για τους φίλους του και πρώην πρωθυπουργούς; «Νομίζω ότι πρέπει να αφήσουν την πολιτική και να μεταδώσουν την εμπειρία τους με διάλεξις σε πανεπιστήμια. Να μιλήσουν για τις επιτυχίες και τα λάθη τους, διότι αυτά πρέπει να ξέρει ο κόσμος. Αν μπορέσουν να τα παραδεχτούν...»